

Cahiliye Dönemi Dil Ve Üslup Özelliklerinin Erken Dönem Kur'an Sûrelerindeki İzdüşümleri

Language and Style Features of Jahiliyyah Period Projections on the Early Surahs of the Quran

Doç. Dr. Erdinç DOĞRU *

Öz:

Estetik beğenilerin ve edebî zevklerin, her millete ve her döneme göre değişiklik arz ettiği bilinen bir gerçektir. Bu gerçekten hareketle Arap dili ve edebiyatının en eski aşaması sayılan ve “Cahiliye Dönemi” olarak adlandırılan zaman diliminde yaşamış insanların da kendilerine özgü bir edebiyat anlayışları ve estetik beğenileri bulunmaktadır. Dönemin edipleri bu anlayış ve beğeni kültürü çerçevesinde şiirler ve hutbeler söylemiş ve bu edebî ürünler yazılı kültürün yaygın olmadığı o dönemde insanlar tarafından dilden dile aktarılarak günümüze kadar gelmiştir. Kur'an-ı Kerim'in nazil olduğu süreçte yaşayan ve onun mesajına muhatap olan insanlar, Cahiliye Dönemi'nin sözü edilen edebî ve estetik değerleri ile şekillenmiş ve bu değerleri içselleştirmiş bireylerdir. Dolayısıyla belirli bir kitlenin aklına ve gönlüne hitap etmek isteyen ve özellikle de o kitleyi dönüştürmeyi hedefleyen bir metnin o kitlenin geçmişten gelen edebî ve estetik değerlerini görmezden gelmesi düşünülemez. Aksi takdirde hedef kitle üzerindeki etkisi sınırlı olacaktır. Bu durum, güzel bir içeriğin hoşla gitmeyen bir üslupla sunulması gibi bir duruma yol açacağı açıktır. İşte Kur'an-ı Kerim de mesajını bu ilke uyarınca o dönemin dil ve üslup özellikleri üzerine bina etmiş olması yadırganacak bir durum değildir. Makalede öncelikle genel olarak Cahiliye döneminin dil ve üslup özellikleri belirlenmiş ardından da bu özelliklerin erken dönem Kur'an sûrelerindeki izleri sürülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Cahiliye Dönemi, Dil ve Üslup, Sûre, Âyet

*Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Bölümü, Arap Dili Eğitimi Anabilim Dalı,
derdinc@gazi.edu.tr <https://orcid.org/0000-0002-1601-8008>

Abstract:

It is well-known that aesthetic pleasures and literary tastes vary among nations and times. Keeping this in mind, people who lived in the period called “Jahiliyyah” which is considered the oldest stage of Arabic language and literature, also have their own literary understanding and aesthetic pleasures. The poets and literati of the period within the framework of this understanding and manner of aesthetic appreciation said poetry and these literary products are not common in written culture at that time and they have been transferred verbally by people up to present days. Those who lived during the time of the Quran were the ones who were shaped by and internalized the literary and aesthetic values of the Jahiliyyah Period. Therefore, it is unthinkable that a text aiming to appeal to the minds and hearts of a particular audience and especially aiming to transform that audience will ignore the literary and aesthetic values of that audience from the past. Otherwise, its impact on the target audience will be limited. It is clear that this will lead to a situation where good content is presented in an unpleasant style. It is not unfortunate that the Quran is based on the language and stylistic features of that period in accordance with this principle. In this article, firstly the language and style features of the Jahiliyyah period were identified, and then these features in the early Quranic Suras were traced.

Key Words: Jahiliyyah Period, Language and Style, Surah, Quranic Verses

Giriş

İlk inen sûrelerin dil ve üslup özelliklerine girmeden önce günümüz dilbilim çalışmalarının ulaştığı olduğu ve bugün için artık dilbilimle uğraşanlar tarafından müsellem kabul edilen bir genel kurala değinmekte fayda vardır. Bu da bir metnin dil ve üslup özelliklerinin senkronik (eşsüremlili) olarak incelenmesinin gerekliliğidir. Zira her dönemin kendine özgü bir beğeni kültürünün ve estetik anlayışının olması kaçınılmazdır. Gerek dilin kendisi gerekse o dili konuşan toplum sürekli bir değişim ve dönüşüm içinde olduğundan dolayı hem beğeniler ve estetik değerler değişikliğe uğramakta hem de dil içinde değişik düzeylerde farklılaşmalar meydana gelmektedir. (Vardar 1986: 57) Örneğin klasik kaside estetiğinin günümüzde artık pek çok yönüyle estetik bulunmadığı, bunun yerine yeni estetik anlayışların geçtiği bilinen bir vakıadır.¹ Bu yüzden bir dönem geçerli olan belagat kurallarının tamamı tüm zamanları ve bütün metinleri kapsayacak şekilde genelleştirilip dondurulamaz. Ancak belagat kuralları içinde bütün zamanlar için geçerli olabilecek bazı söz sanatları da vardır. Başka bir ifadeyle söyleyecek olursak ilk inen vahiylerin, o dönemin gerek şiir gerek hitabet gerekse de hikmet (emsal) kültürü çerçevesinde genel kabul görmüş bulunan ve adları daha sonradan konulmuş olan söz sanatlarından çoğunu kullandığı ve bu şekilde dönemin estetik anlayışını yok saymadığı söylenebilir. Ancak bu ifadeden Kur'an vahyinin, o dönemin estetik zevk ve beğeni anlayışını olduğu gibi alıp kullandığı anlayışı da çıkarılmamalıdır. Dil ve üslup özellikleri açısından ele aldığımız bu konu, aslında Kur'an vahyinin nüzul süreci içinde meydana gelen olayları ve o günkü ortamı görmezden gelmeye söz konusu ortam ve olaylar üzerinden hareket ederek ama sadece onlarla sınırlı kalmayarak inşa etmeye çalıştığı dünya görüşü ve bakış açısı ile de doğrudan ilişkilendirilebilir. Yani tevhidi bir sorumluluk bilinci yerleştirmeyi amaç edinen Kur'an, günün bir örfünden, âdetinden, anlayışından, coğrafyasından vb. yola çıkmak suretiyle yerel/öznel/tarihsel olabilirken bu anlatının derinindeki mesajlarla genel/nesnel/evrensel olmaktadır. Kur'an'ın özellikle ilk inen sûrelerindeki vahyin yukarıda anlatılan zihniyet ile uyum arz etmesi, onun hem yerele hem de genelle hitap etmesi açısından da önemli görülmektedir. Fakat burada bahsedilen uyumun Kur'an'ın konuları açısından değil, dil ve üslup özellikleri açısından olduğuna dikkat çekmek gerekir.

Cahiliye Dönemi Dil ve Üslup Özellikleri

İlk inen ayetlerin dil ve üslup özelliklerine bu yaklaşımla bakmak gerekirse, öncelikle Cahiliye dönemi edebiyatının dil ve üslup özelliklerine genel çerçevesiyle değinmek gerekecektir.² Cahiliye dönemi edebiyatının dil ve üslup özelliklerini şu şekilde özetleyebiliriz:

Sadelik: Cahiliye edebiyatı sadelikle nitelenmiştir. Hem kelime seçimleri hem de cümle yapıları açısından yalın bir dil ve üslup benimsendiği görülmektedir. (Dayf 219; ez-Zeyyât 27) Günümüzde Cahiliye şiirlerinin anlaşılma problemi, dil ve üslubunun

¹ Daha Sadru'l-İslam döneminde şiir anlayışının Cahiliye şiirinden içerik ve şekil bakımlarından nasıl farklılaştığına dair bkz. Kenan Demiryak, Arap Edebiyatı Tarihi II Sadru'l-İslam Dönemi, Fenomen, Erzurum 2009, s. 87-92.

² Cahiliye döneminden günümüze az miktarda nesir intikal etmiştir. Bu intikal eden kısmın da mevsukiyeti tartışmalıdır. Bunun için bkz. Kenan Demiryak, a.g.e., s. 204. Bu yüzden Cahiliye dönemi edebiyatının dil ve üslup özellikleri daha çok şiir üzerinden tespit edilmeye çalışılmıştır.

ağdalı olmasından değil kullandığı kelime ve eşdizimlerin günümüzde ya kullanımının değişikliğe uğramış ya da kullanımdan tamamen kalkmış olmasına bağlanabilir. (Demirayak 2009: 12) Ayrıca kimi zaman anlaşılma problemine katkıda bulunan bir diğer etmenin, durum bağlamı dediğimiz olguyla ilgili bilgi eksikliği olduğu düşünülebilir. Kelimeleri bir sözlük yardımıyla öğrenildiği ve durum bağlamına dair bilgi eksikliği olmadığı takdirde Cahiliye şiir ve nesri ile ilgili anlaşılma problemi büyük oranda ortadan kalkmış olacaktır.

Somutluk ve ayrıntılı tasvir: Cahiliye edebiyatında çeşitli soyutlamalara yer verilse de bu edebiyatın baskın karakterinin soyuttan daha ziyade somut bir çizgi izlediği görülebilir. Tasvirlerin ve benzetmelerin büyük bir çoğunluğu bu minvalde akmaktadır. (Dayf 220) Çöl hayatı, binek hayvanları, vahşi hayvanlar, sevgilinin güzellikleri, sevgilinin bıraktığı kalıntılar (Atlâl) vb. şeyler en ince ayrıntısına kadar tasvir edilmektedir. Cahiliye dönemi kasidelerinin girişi mahiyetindeki ilk bölümü genellikle bu şekilde başlardı ve bu bölüm nesib ya da teşbib diye adlandırılırdı. (Demirayak 2009: 114-115)

Hareketlilik: Cahiliye insanının çöl ortamındaki hareketli yaşam tarzı ve göçebe kültürü edebi üretimlerine yansımıştır. Örneğin bir şair devesini ya da herhangi bir binek hayvanını tasvir edecek olsa onu durağan haliyle değil hareketli haliyle tasvir ederdi. (Dayf 223,224)

Konu geçişkenliği: Hareketliliğin getirdiği bir özellik olma olasılığı yüksek olan bu durum uyarınca şair, bir konu üzerinde uzun uzun durmadan başka bir konuya geçerdi. Belki de bu sebeple veciz (îcâz) anlatımlara daha çok, uzun anlatımlara (itnâb) daha az rastlanmaktadır. (Dayf 223,224; ez-Zeyyât 27; Ferrûh 1981: I/78)

Çoklukta birlik arayışı: Aslında birden fazla konunun (Nesib, atlâl, gazel, medih, fahr vb.) bir arada sunulması, birinden diğerine zaman zaman âni geçişler yapılmasının temel amacı asıl konuyu daha vurgulu hale getirmek, etkileyciliği artırmak içindir. (Dayf 224)

Kafiye/seci ve vezin: Bilindiği Cahiliye edebiyatında gerek şiir gerek nesir türlerinde (Hitabet, Hikmet, Hikâyet) kulağa hoş gelecek bir ritim, harmoni ve müzikalite daima aranmıştır. Bu meyanda çeşitli türlerde kullanılan ve bir müzikalite yaratan cinas, kafiye, seci, tasrî, tarsi' vezin gibi unsurlar, vazgeçilmez kabul edilmekteydi. Aruz vezni, teorisi bilinmeden içselleştirilmiş bir şekilde uygulanmış, daha sonra Halil b. Ahmed tarafından kuralları konulmuştur. Cahiliye şairi, kasidesine Matla' denilen beyitle başlardı. Matla' beyiti kendi içinde kafiyeli olurdu ve buna tasrî' denirdi. Bundan sonraki beyitlerin birinci mısrası serbest, ikinci mısrası ise matla' beytiyle uyumlu olurdu. Bazen de hem kelime sayıları ve hem de her kelimenin son harfi denk gelecek (kafiyeli olacak) şekilde bir söz sanatı yapılırdı ve buna da tarsi' denirdi.

İfade güçlülüğü: İfade edilmek istenen şey, az ama öz; kısa ama güçlü bir biçimde dile getirilirdi. Bunun için bazen hikmetli sözler de istihdam edilirdi.

Sanatsal İfade: Anlatılmak istenen konunun, az ama öz; kısa ama güçlü bir şekilde anlatılması hedefini gerçekleştirmek için çeşitli söz sanatlarına başvurulmuştur. Bu söz sanatlarının adları ve kuralları daha sonra konulmuş olmakla birlikte Cahiliye dönemi insanı (hem edebiyat yapan hem de alıcı) bu söz sanatlarını gizil olarak biliyor ve bunlardan estetik bir zevk duyuyordu.

Bütün bunların ışığında ilk inen ayetlerin kimi dil ve üslup özelliklerini tespit etmeye çalışacak olursak öncelikle şunu belirtmemiz gerekir ki vahyin ilk üç yılında inen ayet necmlerinin (pasajlarının) tam olarak tespit edilemediği, bunun en azından şu an için mümkün olmadığı görülmektedir. Kaldı ki ayet necmleri bir tarafa, sûrelerin sıralamasında dahi birçok farklı görüş bulunduğu dile getirilmektedir. Buradan hareketle konuyla ilgili müstakil bir çalışma yapmış olan Dr. Hadiye Ünsal'ın "Erken Dönem Mekki Sûrelerin Tahlili" adlı çalışmasından yararlanarak 40 sûrelik bir liste oluşturulmuş ve çalışma bu liste üzerinden gerçekleştirilmiştir. Bu liste, ayet necmlerini (pasajlarını) değil sûreleri bir bütün olarak ele almaktadır. Çalışmamıza temel teşkil edecek olan liste aşağıda verilmiştir:

Alak, Müddessir, Müzzemmil, Fatiha, Fecr, Tebbet, Âdiyat, Maun, Kafirun, Felak, Nas, İhlas, İnşikak, Ğaşiye, Kureyş, Kevser, Hümeze, Maun, Tekasur, Fil, Leyl, Beled, İnşirah, Duha, Kadr, Tarık, Şems, Abese, Kalem, Âlâ, Tin, Asr, Buruc, Karia, Zilzal, İnfitar, Tekvir, Kıyamet, Mürselat, Necm.

İlk İnen Sûrelerin Dil ve Üslup Özellikleri

1-Sadelik: İlk inen sûreleri dil açısından incelemeye tabi tuttuğumuz zaman muhataplarına sade bir üslupla seslendiğini, onların anlamakta zorlanacağı ağır bir felsefi üslup kullanmadığını söyleyebiliriz. Zaten bu husus, o dönemki vahye muhatap olan insanların vahyin dilini anlamadıklarını söylememelerinden de anlaşılabilir bir mevzudur. Bilindiği kadarıyla böyle bir taleple Peygamber (A.S.)'a gelenlerin sayısı oldukça sınırlıdır. Bu da vahyin sadeliğine gölge düşürmez. Çünkü vahiy daha önce de belirtildiği üzere yerel unsurları (dil, çevre, inanış, örf âdet vb.) gözetmiş ve o günün insanına kendi dilleri, örf, âdet, inanış ve çevre şartları çerçevesinde hitap etmiştir. Basın karakter bu olmakla birlikte ilk dönem vahiy üslubunun, söz konusu çerçevenin dışına hiç çıkmadığı söylenemez. İlk inen ayetler genellikle kısa ve meramı vezir bir şekilde anlatan cümlelerden oluşmaktadır. Günümüz için anlaşılmasında zorluk bulunan bazı kelimelerdeki bu anlama sıkıntısının daha sonraki dönemlerde söz konusu kelimelerin ya kullanımdan düşmüş veya kullanımının oldukça nadir hale gelmiş olmasında aranmasının daha doğru bir yaklaşım olacağı kanaatindeyim. Öte yandan bu sade üslubun arkasında derin bir yapının bulunduğunu da görebiliriz. Örneğin Alâk sûresinin ilk ayetlerine baktığımız zaman hem sade üslubu hem de derin yapıyı iç içe görebilmek mümkündür. Seyyid Kutup burada اقرأ ile ربّ ile علقى ile الأكرم kelimeleri arasındaki bağlantıya dikkat çekmektedir. Oku emri; öğrenmek, kendini yetiştirmek, eğitmek ile ilgili olunca yaratıcı için seçilen sıfat isminin de Rabb oluşu, öte yandan insanın yaratılışının ilk ve en basit evresi olan alak'tan başlayarak kalemle eğitilebilir ve öğretilir bir varlık haline gelmesiyle kerim olan rabbin keremine mazhar olması arasında bir ilişki kurulmuş olduğuna dikkat çeker. (Kutup 1980: 19-21)

2-Somutluk ve ayrıntılı tasvir: İlk inen sûreler olarak seçilen 40 sûreye bakıldığında ayrıntılı bir şekilde cennet, cehennem ve kıyamet tasvirleri ile dolu olduğu, tabiata ve insan doğasına dikkat çeken kısa ve somut betimlemeler yapıldığı görülebilir. Kur'an-ı Kerim'in temel üsluplarından birisinin tasvir olduğu ve bunun da ilk inen sûrelerde çok sık kullanıldığı görülmektedir. (Kutup 1980: 71-72)

3-Hareketlilik: İlk ayetlerde gözlemlenen bir özellik de ayetlerdeki hareketlilik. Burada hareketlilikten kasıt, vahyin inananlardan daimi bir hareket içinde olmalarını

talep etmesidir. Bu hareketlilik, hem zihinsel hem de eylemsel olarak sürekli bir şekilde karşımıza çıkmaktadır. İlk vahiylerde daha sık görünen bu olgu, ya doğrudan emir ve nehiy kipleriyle ya da dolaylı olarak teşvik edici veya itap edici/kınayıcı bir üslupla bir şeyin yapılmasını veya yapılmamasını talep etmek şeklinde tezahür etmektedir. Daha ilk inen ayetler bile bu hareketliliğe örnek teşkil etmektedir. Alak sûresinde muhataptan okuması (iki kere geçiyor), kendini müstağni görene itaat etmeyip secde ederek Allah'a yaklaşması emir kipleriyle (talebi cümle) talep edilmektedir. Diğer taraftan öğrenmeye, haddi aşmamaya, kendini müstağni görmemeye, namaz kılmaya, namaz kılanı engellememeye, takvalı olmaya ve hidayet üzere yaşamaya, yalanlayıp yüz çevirmemeye yönelik talepler inşaî cümleler aracılığıyla sıralanmaktadır. Müzzemmil sûresinde kalkıp Kur'an okumaya, Müddessir sûresinde kalkıp uyarmaya, Rabbini tekbir etmeye, elbiseni temizlemeye, kötülüklerden uzak durmaya vb. Duha sûresinde yetime kötü davranmamaya, ihtiyaç sahibini azarlamamaya ve rabbinin nimetlerini anlatmaya, Asr sûresinde iman etmeye (zihinsel hareketlilik), amel-i salih işlemeye, birbirine hakkı tavsiye edip direnmeye; İnşirah sûresinde bir işi tamamlayınca başka bir işe koyulmaya ve rabbine yönelmeye dair emir ve teşvikler daimi bir hareketlilik ifade eden üsluplardır. Bazen de Fatiha sûresinde olduğu gibi kuldun Rabbe karşı talepler (Bizi doğru yola ilet) olmaktadır.

Ayrıca hareketlilik başlığı altında ilk inen sûrelerdeki edebî tasvirler (canlandırmalar) de gözden irak tutulmamalıdır. Yani iletilmek istenen şey, salt teorik ve zihinsel bir anlatımla sunulmamakta, daha ziyade olay, tiyatral bir canlandırma üslubuyla göz önüne serilmekte ve deyim yerindeyse somutlaştırılmaktadır. (Kutup 1980: 242-243) Örneğin Müddessir sûresinin 49-51. ayetlerinde, zikirten (öğütten) yüz çevirenlerin sanki aslandan kaçan ürkmüş yaban eşekleri gibi oldukları söylenerek gözümüzde bir canlandırma yapılmaktadır. Buna benzer örnekler ilk inen sûreler arasında çöktür.

4- Konu geçişkenliği ve çoklukta birlik arayışı: Konu geçişkenliğine gelince, bu konuda ilk inen vahyin üslubu, belirli bir konuyu giriş, gelişme ve sonuç bölümleriyle ele almak şeklinde görülmemektedir. Örneğin Alak sursinin ilk 5 ayeti bir konudan bahsederken 6. ayetle birlikte keskin bir şekilde konu değişikliği yapılmıştır. Bu olgu pek çok başka sûrede de görülebilir. Örneğin Müddessir sûresinde ilk 7 ayette yapılması ve yapılmaması gereken şeyler anlatılırken 8- 10 arası ayetlerde ahiretten, 11-26 ayetler arasında belirli bir tipolojiden, 27-31 arası ayetlerde cehennemden ve cehennem azabından, 32. ayetten itibaren ise önce tabiattaki ayetlerden ardından cennetliklerden ve onlarla cehennemlikler arasındaki konuşmadan ve ondan sonra da ilk muhatap olan Kureyşli müşriklerin öğütten (vahiyden) yüz çevirmeleri olgusundan bahsedilmektedir.

Bu konu geçişkenliği doğal olarak konu çokluğunu/çeşitliliğini beraberinde getirmektedir. Ancak Kur'an, sözü edilen konu çokluğunu/çeşitliliğini bir ana mihver etrafında döndürmekte, çeşitli konuları kullanarak ya da onlar vasıtasıyla asıl konuya vurgu yapmaktadır. Böylece zahiren görünen dağınıklığı bir ana eksen etrafında toparlamaktadır.

5-Kafiye/seci ve vezin: Seci ve vezin olayı, Kur'anı Kerim'de genel olarak bütün sûrelerde görülmekle birlikte özellikle ilk inen sûrelerde daha bariz bir şekilde göze çarpmaktadır. Bunun sebebi muhtemelen seci ve vezin meselesinin Medeni sûrelerde

ayetlerin uzunluğundan dolayı doğrudan doğruya göze çarpmaması ve belirgin bir algı oluşturmaması olabilir. Ancak ilk inen sûrelerin ayetleri genellikle kısa olduğu için söz konusu olgu, daha net bir şekilde göze çarpmakta ve kulağa hitap etmektedir. Kur'an-ı Kerim'in ilk sûrelerindeki ritmin, aruz vezni ya da hece ölçüsü şeklinde gelmediğini ama bunlardan da çok uzak olmadığını belirtmek gerekir. Yani bir sûrenin, aruz veznine veya hece ölçüsüne göre edebi bir değerlendirmeye tabi tutulması (aruz vezniyle veya hece ölçüsüyle birebir uyuşması) mümkün olmayabilir, fakat gönülde yarattığı etki ve kulakta bıraktığı tını itibarıyla onlarla eşdeğer/benzer bir etkiye sahip olduğu söylenebilir. Örneğin İhlas sûresine baktığımız zaman bütün ayetlerin dal harfiyle sona erdiği, dolayısıyla secili olduğu görüleceği gibi ayetlerin uzunluğunun da birbirine yaklaşık olduğu görülmektedir. Felak sûresinde ise ilk iki ayetin kaf ile son iki ayetin ise dal ile mescu olduğunu görmekteyiz. Ortada kalan 3. Ayetin ise bâ sesi ile bittiğini, aslında seciye uymadığını ancak ritmik bir ses düzeni ile bir harmoni oluşturduğunu görebiliriz. Nâs sûresini bu açıdan incelediğimiz zaman daha da ilginç bir durumla karşı karşıya gelmekteyiz. Sûrenin her ayetinin sin harfiyle sona ermesinin yanı sıra aynı harfin ve bu harfle benzer fonetik özellikler gösteren zel, sad ve şin harflerinin ayetlerin içerisine dağılmış bir şekilde ilginç bir aliterasyon (müşâkele/tenâsub) oluşturduğunu görmekteyiz. Sûrenin içerisine dağıtılmış olan bu harfler (sin, şin, sad ve zel) fonetik özellikleri ve teşekkül noktaları (mahreçleri) bakımından ses biliminde fısıltılı (mehmus) sesler olarak tasnif edilmektedir. (Abdu't-Tevvâb 1997: 40, 47) Mehmus seslerin özelliği, bir fısıltı şeklinde ağızdan çıkmaları ve takıntısız (süreğen) olmalarıdır ki bu fısıltılı sesler, sûrenin şeytanın vesvesesi (kuruntu) meyânında kurduğu bağ ile de uyum arz etmekte ve kulağa gelen fısıldaşmalara benzer bir şekilde içerik ve biçim birlikteliği sağlamaktadır. Benzer bir özelliği Kıyamet sûresinin 26-30 arasındaki ayetlerde de görmekteyiz. Can boğaza dayandığında ruhunu teslim etmekte olan kişinin çıkardığı sese benzer bir sesin ayet sonlarında tekrar edildiğini görmekteyiz. *كَلَّا إِذَا بَلَغَتِ الثَّرَاقِيَّ (26) وَقِيلَ مَنْ رَاقٍ (27) وَظَنَّ أَنَّهُ الْفِرَاقِيُّ (28) وَالْتَقَتِ السَّاقُ بِالسَّاقِ (29)* Bu ise hem kendi içinde bir seci oluşturmakta hem de içerik ve biçim uyumu sağlamaktadır. Bu bağlamda İbrahim es-Sâmerrâî de Fatiha sûresindeki م ve ن seslerinin sûre içindeki dizilim ve dağılımına dikkatleri çekmekte ve bunun ilginç bir aliterasyon oluşturduğunu belirtmektedir. Zira bu sesler sûre içine neredeyse eşit bir şekilde dağıtılmış ve dizilimi de genellikle aynı sıralamayı takip etmiştir. (es-Sâmerrâî 1981: 130-131)

6- İfade güçlülüğü ve sanatsal ifade: İlk inen sûrelerde ifadeler çok güçlü ve keskin bir durum arz etmektedir. Bu güçlülüğü sağlamak üzere yemin üslubu oldukça sık kullanılmıştır. Yemin üslubunun amaçlarından birisi muhatabı güçlü bir şekilde etki altına almak ise bir diğeri de yeminden sonra gelecek olan cevap cümlesine dikkatleri çekmek ve söylenecek olan şeyin önemine atıfta bulunmaktır. (Ünsal 2016: 61) Yeminin yanı sıra veya yeminden bağımsız olarak gerek ismi gerek fiili gerekse de cümleyi pekiştirecek çeşitli pekiştireçler (لَقَدْ، قَدْ، نَ، نْ، لَ، لَنْ، لَنْ، لَنْ) ve yine anlama güç katan zecr harfi (كَلَّا) ile hasr ve kasr (لَكِنَّ - بَلْ - إِنَّمَا - إِلَّا) kullanımı, bu dönemin karakteristik üsluplarından bir kaçısı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda ilk inen sûrelerdeki ifadeler son derece güçlü, keskin ve sert bir dil ihtiva etmektedir.

Arapçada ifade güçlülüğü iki yönlü bir durum arz etmektedir. Bunlardan birisi ve birincisi fesahat denilen olgunun söze hâkim olmasıdır. İkincisi de sözün belîğ olma-

sında aranır. Fesahat ve belagat birbirini tamamlayan iki unsurdur. Fesahat, kelimedede ve cümlede gerçekleşirken belagat da sözün konuma uygun söylenmesinde kendini gösterir. (Bolelli 2012: 12-29) Belagat diye bilinen ilim dalı, Meâni, Beyan ve Bediî ilimleri olarak üç kola ayrılmaktadır. Bunlardan Bediî ilmi, söz sanatlarının daha yoğun olduğu alandır. Bediî ilmi, söz sanatlarını kendi içinde Muhassinât Lafziyye ve Muhassinât Maneviyye olmak üzere ikiye ayırmıştır. Şimdi ilk inen vahiy bağlamında 40 sûre olarak belirlediğimiz Kur'an ayetlerinin öncelikli olarak Bediî ilmi çerçevesinde söz sanatları açısından durumuna örneklem bazında göz atalım. Bu meyanda söz sanatının adı ve tanımı verildikten sonra söz konusu 40 sûre içinden tanımı verilen söz sanatını içeren bir veya birkaç örnekleme yapılacaktır.

Söz Sanatları

Cinas

Cinas, sözlü veya yazılı şekli aynı ya da benzer, fakat anlamları farklı olan iki yahut daha fazla kelimenin sözlü/yazılı bir metin içinde kullanılması durumuna denir. Cinas-ı tām ve cinas-ı gayr-ı tām (cinas-ı nakıs) olarak iki ana bölümde incelenir. Her ikisinin de kendi içlerinde pek çok çeşidi bulunmaktadır. (el-Curcanî 1991: 7)

Örn 1:

Hümeze sûresi 1. ayet:

وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ

Buradaki cinas sanatı, (همزة لمزة) kelimeleri ile yapılmıştır.

Örn 2:

Duha sûresi 9-10. ayetler

فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ

Buradaki cinas sanatı, تقهر ve تنهر kelimeleri ile yapılmıştır.

Örn 3:

Âdiyât sûresi 7-8. ayetler

وَإِنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ وَإِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ

Burada da شهيد ve شديد kelimelerinde cinas vardır.

Örn 4:

Müddessir sûresi 3. ayet

وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ

Buradaki cinas,³ ayetin sondan başa doğru okunduğunda baştan sona doğru okunduğu zamanki harflerin aynısını içermesidir.

Seci

³ Ayrıca cinas için bkz: Kıyamet Sûresi 22-23 ve 29-30; Kâfirûn sûresi 1-3.

İki veya daha fazla cümlenin son seslerinin aynı olmasına seci denir. (İbn Fâris 1998: 506) Seci, sadece nesir türleri için geçerlidir. Şiirde secinin yerini kafiye tutar. (Es-Sekkâkî 1987: 431) Secinin de kendi içinde birçok türü vardır.

Örn 1:

Müddessir sûresi

Müddessir sûresi içinde beş ayrı seci bulunmaktadır. Bunlar 1-10 arasındaki ayetler, 11-17 arasındaki ayetler, 18-37 arası ayetler, 39-49 arası ayetler ve 50-56 arası ayetlerdir ki görüldüğü gibi sûrenin tamamı secilidir.

Örn 2:

Duha sûresi

Duha sûresinin 1-8. ayetleri ile 9-10. ayetleri kendi içlerinde secilidir.

Aslında seci açısından ilk inen sûrelere bakıldığında secili olmayan bir sûrenin olmadığı görülmektedir. Her bir sûre, çoğu zaman kendi içinde hem farklı secileri hem de farklı seci türlerini içermektedir. Bu açıdan ilk inen sûreler oldukça zengindir.

Reddu'l acuz alâ's-Sadr

Bu söz sanatı, lafız ve mana açısından aynı olan ya da lafızları aynı ama manaları farklı olan veya aynı kökten türemiş olan iki lafzın birincisini ilk cümlenin başında, ortasında ya da sonunda zikredip diğerini ikinci cümlenin başında ortasında ya da sonunda zikretmeye denmektedir. Tekrar edilen lafızların cümlenin neresinde zikredildiği, aynı vezinde olup olmamaları, aynı anlamda olup olmamaları gibi hususlar dikkate alındığında çeşitli türleri bulunmaktadır. (El-Kazvîni 1980: II/543)

Örn 1:

Kıyamet sûresi 29-30. ayetler

وَالْتَقَتِ السَّاقُ بِالسَّاقِ إِلَى رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمَسَاقُ

Burada الساق ve المساق sözcükleri bu söz sanatını oluşturmaktadır.

Örn 2:

Hümeze sûresi 2-3. ayetler

الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ

Burada مال sözcüğünün hem ikinci ayette hem de üçüncü ayette zikredilmesi, bu söz sanatının örneklerindedir.

Örn 3:

İhlas sûresi İve 4. ayetler

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ

أحد sözcüklerinin sûrenin başında ve sonunda zikredilmesi bu sanatın örneklerinden biridir.

Tevriye

Tevriye, biri yakın diğeri uzak anlamı bulunan bir lafzın yakın anlamıyla değil uzak anlamıyla kullanılmasına denir. (Es-Sekkâkî 1987: 427) Zaten her uzak anlam (yan anlamlar), genellikle yakın anlamdan (temel anlam) kaynaklanmaktadır. Günümüz dilbilim terimleriyle dile getirecek olursak aslında yakın anlam, kelimenin temel anlamını, uzak anlam ise kelimenin yan anlamlarını teşkil etmektedir. (Aksan 1998: 50-51) Dolayısıyla tevriye sanatı, kelimenin temel anlamıyla (yakın anlam) değil yan anlamlarından biriyle (uzak anlam) kullanılmasına denmektedir.

Örn 1:

İnşirah sûresi 1. ayet

أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ

Bu ayetteki صدر kelimesinin yakın anlamı göğüs demek iken uzak anlamı olan gönül manasında kullanılmıştır.

Örn 2:

Necm sûresi 38. ayet

أَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى

Bu ayetteki وزر kelimesinin yakın anlamı yük demektir, uzak anlamı ise günah demektir. Kelime yakın anlamıyla değil uzak anlamıyla kullanıldığı için tevriye sanatı yapılmıştır.

Tıbâk

Tıbâk, hakiki de olsa mecazi de olsa birbirine zıt anlamlara gelen iki lafzın aynı cümle (ayet) içinde kullanılmasına denir. (es-Sekkâkî 1987: 423) Kullanılan kelimelerin isim, fiil, harf olmaları ya da olumlu, olumsuz mana taşımaları açısından çeşitli türlere ayrılmıştır.

Örn 1:

Âlâ sûresi 13. ayet

كُلُّمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَخْيَى

Burada يَمُوتُ ve يَخْيَى kelimeleri fiil türünden bir tıbâk oluşturmuştur.

Örn 2:

Necm sûresi 43-45. ayetler

وَأَنَّهُ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى وَأَنَّهُ هُوَ أَمَاتٌ وَأَحْيَا وَأَضْحَكَ وَأَبْكَى

Ayet-i kerimelerde önce fiil türünden (أَضْحَكَ وَأَبْكَى)، daha sonra isim türünden الذَّكَرَ وَالْأُنثَى tıbâk vardır.

Örn 3:

Leyl sûresi 13. ayet

وَإِنَّا لَنَّا لِلْآخِرَةِ وَالْأُولَى

Burada *لِلْآخِرَةِ وَالْأُولَى* kelimelerinin bir arada kullanımı tıbâk sanatına örnektir.

Örn 4:

Zilzal sûresi 7-8. ayetler

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ

Burada da *شرا* ve *خيرا* zıtlıkları tıbâk sanatına örnek teşkil etmektedir.

Hazf

Hazf, bağlamdan anlaşıldığı hallerde bir kelime veya cümlenin zikredilmemesi durumuna denir. (el-Merâğî 1984: 99)

Örn 1:

Şems sûresi 11-13. ayetler

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهَا إِذِ انبَعَثَ أَشْقَاهَا فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا

Bu ayette “Allah’ın resulü onlara Allah’ın dişi devesine ve onun su hakkına (dokunmayın)” denilmekte fakat parantez içindeki dokunmayın sözcüğü hafzedilerek söylenmemektedir. Çünkü bağlamdan anlaşıldığı için bu sözcüğün söylenmesine gerek kalmamaktadır.

Örn 2:

Fecr sûresi 4. ayet

وَاللَّيْلِ إِذَا يَسِرُّ

Bu ayette *يَسِرُّ* fiilinin aslı *يسري* dir. Sondaki illet harfinin hazfini gerektirecek herhangi bir edat olmadığı halde hafzedilmiştir. Buradaki hazif olayının, 1-5 arası ayetlerdeki ses uyumunu sağlamak için olduğu söylenmektedir. (es-Sâmerrâî 1981: 136)

İltifat

İltifat, sözün gaibden muhataba ya da muhataptan gaibe döndürülmesi ya da muhataba hitabın gaib sigasıyla, gaibe hitabın muhatap sigasıyla yapılması sanatıdır. (Atik 1985: 143)

Örn 1:

Fatiha sûresi

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ

Fatiha sûresinde hitap gaibden muhataba döndürülerek iltifat sanatı yapılmıştır.

Örn 2:

Abese sûresi 1-2. ayetler

عَبَسَ وَتَوَلَّى أَنْ جَاءَهُ الْأَعْمَى

Abese sûresinde muhataba yöneltilen söz, gaib sigasıyla söylenerek iltifat sanatı yapılmıştır.

Takriri istifham

Sorulan soruyla, gerçekten soru sorma değil onaylama amacı güdüldüğünde bu söz sanatı uygulanmış olmaktadır. (el-Meydânî 1996: II/275)

Örn 1:

İnşirah sûresi 1- 4. ayetler

أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ الَّذِي أَنقَضَ ظَهْرَكَ وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ

Örn 2:

Duhâ sûresi 6-8. ayetler

أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَىٰ وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَىٰ وَوَجَدَكَ عَائِلًا فَأَغْنَىٰ

Hem birinci hem de ikinci örnekteki ayetlerde sorulan soruların gerçekten soru sorma amacı gütmeyiği, zaten cevap bilindiği için onaylama makamında olduğu görülmektedir.

İstiare

İstiare, bir kelimenin hakiki ve mecazi anlamları arasında var olan bir benzerlik münasebetiyle bu kelimenin anlamını geçici (ödünç) olarak başka bir kelimeye yüklemek demektir. İstiarede gerçek anlamın anlaşılmasının önünde bir karine-i mania bulunur. Pek çok çeşidi bulunmakla birlikte genel olarak istiare-i tasrihiyye ve istiare-i mekniyye olmak üzere iki ana kategoride ele alınır. (el-Curcânî 1992: 67) İstiare, teşbihin iki temel ögesinden (benzeyen-kendisine benzetilen) herhangi birinin düşürülmesi ile oluşturulur.

Örn 1:

Tekvir sûresi 18. ayet

وَالصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسًا

Bu ayette istiare-i tasrihiyye sanatı vardır. Sabah vaktinin gelmesi, insandaki yaşam belirtisi olan nefes almaya benzetilmiştir. Buradaki karine-i mania, sabah vaktinin nefes alıp veren canlı bir varlık olmadığının bilinmesidir.

Örn 2:

Beled sûresi 11. ayet

فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ

Bu ayetteki عَقَبَة (sarp yokuş) kelimesi, yapılacak her türlü iyilikten müsteardır. Muhtemelen buradaki istiare, iyilik yapmanın nefsi terbiye etmeyi, nefsi terbiye etmenin ise büyük bir mücadeleyi gerekli kılması dolayısıylaadır.

İtnâb

İtnâb, herhangi bir fayda ya da gayeye matuf olarak, anlatılmak istenen manadan daha fazla lafız kullanmak suretiyle gerçekleşen sanata denir. (Atik 1985: 204) Bir şeyi kapalı söyleyip daha sonra açıklama yapmak, bir şeyin farklı bir yönünü vurgulamak veya bir şeyin gönülde iyice yer etmesini sağlamak vb. fayda ve gayelere yönelik olabilir.

Örn 1:

Kadr sûresi 4. ayet

تَنْزِيلُ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ فِيهَا يَأْتِينَ رَبَّهُمْ مِنْ كُلِّ امْرٍ

Bu ayette ...melekler ve Ruh iner... denilmiştir. Ruh ile kastedilen Cebrail (as) dır ve o da bir melektir. Yeniden zikredilmesi onun Allah nezdindeki yüksek makamından ya da başka bir sebepten dolayı olabilir.

İttisâ'

İttisâ' sözlükte genişleme demektir. Terim olarak ise cümle içinde manası itibarıyla çok geniş bir yelpazede değerlendirilmesi mümkün olan bir lafzın kullanılmasına denir. (Eren ve Özcan 2003: 99)

Örn 1:

Fecr sûresi 3. ayet

وَالشَّفَعِ وَالْوَتْرِ

Ayetteki bu iki lafızla ilgili pek çok yorum ve açıklama vardır. Bu da ittisâ' sanatına delalet eder.

Örn 2:

Kevser sûresi 1. ayet

إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكُوتِرَ

Kevser sûresindeki kevser kelimesinin çok çeşitli tevillelerinden dolayı bu sûrede de ittisâ' sanatı olduğu söylenmektedir.

İzmâr ve İzhâr

İzmâr, zahir ismin kullanılması mümkün olan bir makamda zahir isim yerine zamir kullanılması sanatıdır. Şe'n zamirinin kullanıldığı yerler bu sanata örnek verilebilir. Zamirin yerine kullanıldığı zahir isme büyük bir önem atfedilmesi gerektiği vurgulanmak istendiğinde başvuru bir durumdur. (el-Meydânî 1996: I/503)

Örn 1:

İhlas sûresi 1. ayet

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ

İzhâr ise izmârın tersi olarak zamir kullanılması mümkün olan makamda zahir ismin tekrarlanması şeklinde gerçekleşen sanatın ismidir.

Örn 2:

Nâs sûresi 1-3. ayetler

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ مَلِكِ النَّاسِ إِلَهِ النَّاسِ

Mukabele

Mukabele, iki veya daha fazla kelimeyi bir araya getirdikten sonra sırasıyla bunla-

rın karşıtlarını zikretmektir. Bazı belagatçiler bu sanatı Tibâk sanatı içinde değerlendirmişlerdir. (Atik 1985: 84-85)

Örn 1:

Leyl sûresi 5-10. ayetler

فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَىٰ وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَىٰ فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْيُسْرَىٰ وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنَىٰ وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَىٰ فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْعُسْرَىٰ

Burada أعطى ile اتقى ; صدق ile بخل ; اليسرى ile استغنى ; كذب ile العسرى arasında mukabele sanatı yapılmıştır.

Takdîm ve Te'hîr

Takdim, cümle diziminde normalde sonra söylenmesi gereken bir kelime veya ibareyi herhangi bir sebepten dolayı öne almaya denir. Te'hîr ise bunun tersidir. (Atik 1985: 148-149)

Örn 1:

Fatiha sûresi 4-5. ayetler

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

Mefulün bih konumundaki zamir öne alınarak takdim yapılmıştır.

Örn 2:

Duha sûresi 9-10. ayetler

فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ

Yine mefulün bih konumundaki kelimeler (اليتيم ve السائل) öne alınarak takdim yapılmıştır.

Sonuç:

İlk inen sûrelerdeki dil ve üslup özellikleri ile Medeni sûrelerin dil ve üslup özellikleri üstünkörü bir şekilde karşılaştırıldığında bile aralarında bir takım bariz farklılıklar olduğu hemen göze çarpmaktadır. Özellikle cümlelerin (ayetlerin) uzunluğu bakımından bu fark daha da belirgindir. Ayrıca kullanılan söz sanatları açısından da aralarında önemli bir fark bulunduğu fark edilebilir. Elbette ki bu durum, ayrı bir incelemeyi gerekli kılmaktadır. Bu araştırmanın amacı, söz konusu fark(lar)ı ortaya çıkarmak değildir. Ancak genel bir değerlendirme çerçevesinde dil ve üsluptaki bu farklılaşmanın, zamanın ve mekânın ruhundan ve de muhatap kitle(ler)in değişmesinden kaynaklanan bir değişim olduğunu söylemek mümkündür.

Vahyin ilk döneminde henüz güçlü bir şekilde Cahiliyenin düşünsel ve biçimsel etkisi altında olan muhatap kitleye vahiy, o dönemin düşünsel ve biçimsel motiflerini de kullanarak hitap etmiş görünmektedir. Bu durum, ilk inen sûrelerin Cahiliye dönemi edebî türlerindeki dil ve üslubu aynen taklit ettiği anlamına gelmez. Daha önce de belirtildiği üzere vahiy, bu sanatları Cahiliye döneminde kullanıldığı haliyle aynen almamış, kendine özgü bir şekilde işlevselleştirmiştir. Öte yandan ele alınan söz sanatlarının önemli bir kısmı, insan fitratına tekabül eden özellikler içermesinden dolayı Cahiliye döneminde kullanıldığı gibi sonraki dönemlerde kullanılmış ve hâlâ da kullanılmaya devam etmektedir. Sonuç olarak, ilk dönem vahyinin bu söz sanatlarını kullanmış olması, bir yandan ilk muhatapların estetik beğenilerini görmezden gelmemesine diğer yandan da insan fitratında var olan estetik beğenilere hitap etme isteğine bağlanabilir.

Kaynakça:

- ABDU'T-TEVVÂB, Ramadân, (1997), *el-Medhal ilâ İlmi'l-Luğa ve Menahicu'l-Bahsi'l-Luğavi*, Kahire: Mektebetu'l-Hancî.
- AKSAN, Doğan, (1998), *Anlambilim - Anlambilim Konuları ve Türkçenin Anlambilimi*, Ankara: Engin Yayınevi.
- ATÎK, Abdu'l-Azîz, (1985), *İlmu'l-Bedî'*, Beyrut: Dâru'n-Nahdati'l-Arabiyye.
- ATÎK, Abdu'l-Azîz, (1985), *İlmu'l-Meânî*, Beyrut: Dâru'n-Nahdati'l-Arabiyye.
- BOLELLÎ, Nusrettin, (2012), *Belağât Beyan-Me'ânî-Bedî'* İlimleri Arap Edebiyatı, İstanbul: M.Ü. İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları.
- el-CURCÂNÎ, Abdu'l-Kâhir, (1992), *Delâilu'l-İ'câz*, Kahire: Dâru'l-Medenî.
- el-CURCÂNÎ, Abdu'l-Kâhir, (1991), *Esraru'l-Belâğa*, thk. Mahmut Muhammed Şakir, Kahire: Matbaatu'l-Medenî.
- DAYF, Şevki, (2008), *Târîhu'l-Edebi'l-Arabî el-Asru'l-Câhilî*, Mısır: Dâru'l-Maârif.
- DEMİRAYAK, Kenan, (2009), *Arap Edebiyatı Tarihi I Cahiliye Dönemi*, Erzurum: Fenomen Yayınları.
- DEMİRAYAK, Kenan, (2010), *Arap Edebiyatı Tarihi II Sadru'l-İslam Dönemi*, Erzurum: Fenomen Yayınları.
- EREN, Cüneyt ve ÖZCAN, Halil, (2003), *Kur'ân-ı Kerim'de Edebî Sanatlar*, Erzurum: Aktif Yayınevi.
- FERRÛH, Umar, (1981), *Târîhu'l-Edebi'l-Arabî*, Beyrut: Dâru'l-İlm li'l-Melâyîn.
- İbn Fâris, (1998), *Mu'cemu'l-Mekâyis fi'l-Luğa*, thk. Şihâbu'd-Dîn Ebû Amr, Beyrut: Dâru'l-Fikr.
- el-Kazvîni, (1980), *el-İzâh fi Ulûmi'l-Belâğa*, thk. Muhammed Abdu'l-Mu'min Hafâcî, Beyrut.
- KIRAN, Zeynel, (1986), *Dilbilim Akımları*, Ankara.
- KUTUP, Seyyid, (1980), *et-Tasvir'ul-Fennî fi'l-Kur'ân*, Kahire: Dâru's-Şurûk.
- el-MERÂĞÎ, Ahmed Mustafa, (1984), *Ulûmu'l-Belâğa*, Beyrut.
- el-MEYDÂNÎ, Abdurrahmân Hasen Habenneke, (1996), *el-Belâğatu'l-Arabiyye Ususuhâ ve ulûmuhâ ve Funûnuhâ*, Dimeşk: Dâru'l-Kalem ve ed-Dâru's-Şâmiyye.
- es-SÂMERRÂÎ, İbrâhîm, (1981), *Min Vahyi'l-Kur'ân*, Irak: Müessesetu'l-Matbûât el-Arabiyye.
- es-Sekkâkî, (1987), *Miftâhu'l-Ulûm*, Beyrut: Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye.
- ÜNSAL, Hadiye, (2016), *Erken Dönem Mekki Sûrelerin Tahlili*, Ankara: Ankara Okulu Yayınları.
- VARDAR, Berke, (2001), *Dilbilim-Dilbilimin Temel Kavram ve İlkeleri*, İstanbul: Multilingual.
- ez-ZEYYÂT, Ahmed Hasen, (ts.), *Târîhu'l-Edebi'l-Arabî*, Kahire: Dâr Nahdatu Mısır li't-Tab'i ve'n-Neşr.

Extended Abstract:

It is useful to mention a general rule that today's linguistic studies have reached and which are now considered to be accepted by linguists. This is the necessity of examining the language and style features of a text as synchronic. Because it is inevitable that each era has a unique culture of taste and aesthetics. Since both the language itself and the society that speaks that language are in constant change and transformation, both tastes and aesthetic values change and differentiations occur at different levels in the language. (Vardar 1986: 57) For example, it is a known case that classical aesthetic is no longer aesthetic in many aspects, but instead new aesthetic concepts are replaced. Therefore, not all rhetoric rules valid for a period can be generalized and frozen to cover all time and all texts. However, there are some verbal arts that can be valid for all times within the rules of rhetoric. In other words, it can be said that the first descending Quranic revelations used most of the rhetoric arts that were generally accepted within the framework of poetry, rhetoric, and wisdom culture, and did not ignore the aesthetic understanding of the period. This subject, which we have dealt with in terms of language and style, is in fact with the world view and perspective that the Quran revelation tries to build by not only ignoring the events that occurred in the course of the revelation and the environment of that day but by not only being limited to them can be directly associated. In other words, the Quran, which aims to establish a consciousness of Tawhid, is based on a tradition, understanding, geography, etc. of that day.

Language and Style Features of the Jahiliyyah Period

If we need to look at the language and style features of the first descended verses with this approach, firstly, it will be necessary to mention the language and style features of the literature of the Jahiliyyah in general terms. We can summarize the language and style features of the literature of the Jahiliyyah as follows:

- 1-Simplicity
- 2- Concreteness and detailed depiction
- 3-Mobility
- 4- Subject pass-through
- 5- The search for unity in the plurality
- 6- Rhyme / seci and meter
- 7- Strength of expression
- 8- Artistic Expression

In the light of all this, if we try to determine some language and style features of the first Quranic verses, we must first state that it is seen that the descending verse (passages) of the first three years of revelation were not fully detected, at least for now. Besides, it is stated that there are many different views in the order of Surahs as well. Dr. Hadiye Ünsal has done a separate study on the subject. Using the study of Hadiye Ünsal, "The Analysis of the Makki Surahs of EarlyTimes," a list of 40 Surahs were created and the study was carried out on this list. This list deals with Surahs as a whole, not verse passages. The list that will form the basis of our study is given below:

Alak, Müddessir, Müzzemmil, Fatiha, Fajr, Tebbet, Âdiyat, Maun, Kafirun, Felak, Nas, İhlas, İnşikak, Ğaşiye, Kureyş, Kevser, Hümeze, Maun, Tekasur, Fil, Leyl, Beled, İnşirah, Duha, Kadr, Tarık, Şems, Abese, Kalem, Âla, Tin, Asr, Buruc, Karia, Zilzal, İnfitar, Tekvir, Kiyâmah, Murselat, Necm.

Language and Style Features of the First Descended Surahs

1- Simplicity: When we examine the first descending Surahs in terms of language, we can say that they addressed their interlocutors in a plain style and that they did not use a heavy philosophical style that they would have difficulty understanding.

2- Concreteness and detailed depiction: When looking at the 40 Surahs selected as the first descending Surahs, it can be seen that they are full of depictions of heaven, hell and apocalypse, and short and concrete descriptions that draw attention to nature and human nature.

3- Mobility: Another feature observed in the first verses is the mobility in the verses. What is meant by mobility is that revelation demands believers to be in a permanent movement. This mobility is constantly present both mentally and actively. This phenomenon, which is seen more frequently in the first revelations, is manifested in the form of demanding to do or not to do something either directly through orders and negations modes.

4- 5- Topic passivity and the search for unity in plurality: When it comes to the subject pass-through, the first style of revelation in this regard is not seen as addressing a specific subject with introduction, development and conclusion sections.

6- Rhyme / seci and meter: Seci and meter is seen in all the Surahs in the Quran, but it is more obvious in the first Surahs. The reason for this may be that the matter of seci and meter is not directly noticeable due to the length of the verses in the Surahs and does not create a clear perception.

Result:

Even when the language and style characteristics of the first descending Surahs and the language and style characteristics of the Madanî Surahs are compared in a cursory way, there are obvious differences between them. This difference is even more pronounced, especially in terms of the length of sentences (verses). It can also be noticed that there is a significant difference between them in terms of the used figures of speech. Of course, this situation requires a separate examination. However, within the framework of a general evaluation, it is possible to say that this differentiation in language and style is a change caused by the spirit of time and space and the change of the addressee (s).

The revelation, which was still strongly under the intellectual and formal influence of Jahiliyya in the first period of revelation, seems to appeal to the audience using the intellectual and formal motifs of that period. This does not mean that the first descending Surahs literally imitated the language and style in the literary genres of the Jahiliyyah. As mentioned earlier, revelation did not take these arts exactly as they were used in the period of Jahiliyyah, but it functionalized it in a unique way. On the other hand, an important part of the vocabulary handled, since it contains features corresponding

to the human fitra, was used in the later periods as it was used in the period of Jahiliyyah and still continues to be used. Consequently, the fact that the revelation of the first period used these rhetoric can be attributed not only to ignore the aesthetic tastes of the first interlocutors, but also to the aesthetic tastes that exist in the human nature.

